

Hedder det taxi eller taxa?

Hvis vi betragter de to ord rent sprogligt, så er det faktisk hip som hap, hvorvidt man taler om en taxa eller en taxi. I eksempelvis Politikens Retskrivnings- og betydningsordbog fra 1996 defineres taxa og taxi som værende en "bil med chauffør, der mod betaling kører passagerer hen, hvor de ønsker det." Som synonym tilføjer ordbogen "hyrevogn".

Også Retskrivningsordbogen, udgivet af Dansk Sprognævn i 1996, ligger helt på linje med denne sprogbog.

Man kan således ikke klandres for at sige fx "Skal vi tage bussen eller taxa'en?"

Ikke alle taxi'er er en taxa!

Men indenfor taxibranchen er det anderledes!

Her betegner man taxi som en type transport til forskel fra fx bus eller tog, imens "Taxa" er et varemærke, som skrives med stort (sådan som det i øvrigt også står skrevet i Retskrivningsordbogen).

I Dansk Taxi Forbund har man vedtaget at kun medlemmerne, det vil sige indehavere af hyrevognsbevillinger, har ret til at bruge navnet "Taxa" som et led i et firmanavn, fx "Højreby Taxa". Den eneste, der har fået lov af Dansk Taxi Forbund til at bære navnet "Taxa" uden at være en rigtig hyrevognsforretning, er "Krone Taxa" fra den kendte, danske tv-serie TAXA. Er et hyrevognsfirma ikke medlem, må de ikke bruge navnet "Taxa", og de må finde på andre navne som fx "Nord Taxi" eller "7-9-13 Bilen".

Uanset deres firmanavn skal hver hyrevogn have en taglygte, hvorpå der står "Taxi". Det kræver Trafikministeriet (i §11 i bekendtgørelse nr. 1012 fra den 16. december 1997). Det er af hensyn til de udenlandske turister, som kun kender det internationale ord taxi.

Forkortelser skaber nye ord

Hvordan har vi fået ordene taxa og taxi ind i det danske sprog? Egentlig er der tale om nogle afskårne ord. Det kan man også se andre steder i sproget. Et godt eksempel er ordet "metro", som kommer fra navnet på Paris' under-grundsbane. I uforkortet form hedder det i fransk "métropolitain", og det kan man stadig se på gamle skilte fra begyndelsen af århundredet over Metroen i Paris. Men i franske folkemunde forkortede man det lange ord til métro, som er dét ord, vi kender i dansk som metro.

På samme måde hed det på dansk oprindeligt "taksameterdroske" og "taksameter". Fx har Gustav Wied en passage i sin roman "Knagsted" hvor han skriver: "Knagsted kom flyvende i "Taksameter" ud gennem Brandenburgerthor." På dansk har vi altså også forkortet "taksameterdroske" ligesom man gjorde det med "métropolitain" i fransk. Den korte form "taksa" er første gang registreret i Politiken den 13. november 1929.

På dansk stavede man oprindeligt ordene "taksa" og "taksi" med "ks". Det kan man se i Ordbog Over Det Dansk Sprog fra 1946. I ordbogen tilføjes det dog, at det allerede dengang var almindeligt at stove begge ord med "x". Men i andre ord fra samme familie har vi gennemført stavningen med "ks": taksere, taksator. Staveformen med "xi" i taxi er første gang registreret i Politiken den 18. august 1945.

En lang vej

Selve ordet "taksameter(droske)" har vi lånt fra det tyske "Taxameter", og kortformen "taxi" har vi fået fra "taxi" på engelsk, tysk og fransk. På fransk hedder det "taximètre" og på engelsk "taximeter(cab)". I øvrigt hed det franske ord "taximètre" også "taxamètre" med "a" i begyndelsen.

Men ordene kan føres længere tilbage end til engelsk, tysk og fransk. Faktisk er det tyske ord "Taxameter" sammensat af ordet taxa i middelalderlatin, som betyder "at vurdere" og af ordet "meter", som betyder "måler" ligesom i ordene

"barometer" eller "termometer".

Fra middelalderlatin kan vi spore ordet "taxa" helt tilbage til oldgræsk, hvor det hed "taxis", som betyder "i stand sætning, disposition, skat, takst." Således har vi fået både "taxa/taxi" og "takst" fra græsk.

Det græske ord har sat sig mange spor op igennem tiderne og i sprogene i det øvrige Europa. På engelsk og fransk har man fået ordet "tax", som betyder "skat", og ordet "taxi" som betyder, ja, gæt selv!

Hvad siger lovgivningen?

Ifølge loven om taxikørsel med tilhørende bekendtgørelser er der ingen tvivl: Der er kun 4 ting, der hedder "taxa" med "a":

- Taxameter
- Taxameterkontrollant
- Taxameterattest
- Taxa der indgår i et firmanavn

Alle andre ting hedder taxi med "i", fordi det er den internationale betegnelse.